

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
Інститут мистецтв

В.А.Шпільчак

ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН

Навчально-методичний посібник

Івано-Франківськ – 2016

УДК 712.2:72.012
ББК 85.128
Ш 83

В. А. Шпільчак. Ландшафтний дизайн: Навчально-методичний посібник/ В.А.Шпільчак. – Івано-Франківськ, 2016. – 40 с.

Рецензенти:

Я. В. Василюшин – канд. технічних наук, професор,
М. В. Гнатюк – канд. мистецтвознавства, доцент

Автор-упорядник: Шпільчак В.А., канд. пед. наук, доцент.

У навчально-методичному посібнику розкриваються основи ландшафтного проектування з мистецтвознавчих позицій і ставиться мета розвитку у студентів умінь і навичок використання набутих знань у власній проектній діяльності, розширення науково-мистецького світогляду. Предмет виконує роль фахового спецкурсу, розширюючи знання і можливості творчої самореалізації студентів. У посібнику даються методичні поради щодо творчого використання елементів озеленення, композицій з рослин і каміння, малих архітектурних форм для створення виразного художнього образу в ландшафтному дизайні.

Розраховано на студентів вищих навчальних закладів мистецьких спеціальностей.

Рекомендовано до друку вченою радою інституту мистецтв
Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника

© Шпільчак В.А. 2016

ВСТУП

Мистецтво організації ландшафтного простору, поєднання його з архітектурними формами – називається ландшафтним дизайном. Проблема формування творчих навичок, умінь у галузі перетворення природного середовища полягає в тому, що це не тільки форма, колір, гармонія ліній, а й живий організм. При проектуванні ландшафтних композицій необхідно враховувати особливості різноманітних рослин, їх декоративні якості, їх життєвий цикл.

Лекційний курс предмета «Ландшафтний дизайн» розрахований на 14 годин і читається у ІХ-Х семестрах. Цей курс є важливим етапом формування професійних знань та навичок студентів. Ознайомлення з традиціями садово-паркового будівництва і благоустрою міських територій розширить уявлення про особливості цього виду діяльності і його значущість у формуванні міського середовища. Специфікою ландшафтного проектування є його синтезуючий характер. В процесі організації ландшафтною ділянкою дизайнер повинен здійснювати інтеграцію, зв'язок мистецьких підходів і окремих технічних, наукових знань, технологічних питань, матеріалів і конструкцій. Вивчення курсу передбачає поступове, логічно обґрунтоване засвоєння професійно важливого матеріалу і вирішення на завершальному етапі складного завдання – проекту парку.

Мета курсу – ознайомити студентів з традиціями ландшафтного дизайну, з актуальними прикладами комплексного вирішення предметно-просторового середовища, сформувані фахові знання і навички у студентів в процесі вивчення дисципліни; освоїти специфіку комплексного проектування ландшафтною ділянкою, розвинути у студентів готовність до цілеспрямованого вирішення завдань у сфері ландшафтного дизайну, поглибити навички дизайнерської творчості на прикладі реального проектування.

Завдання курсу:

- ознайомлення з своєрідністю ландшафтного дизайну, з кращими зразками садово-паркового мистецтва;
- освоєння теоретичних основ, формування розуміння значущості ландшафтного дизайну в міському середовищі;
- вивчення стильових особливостей ландшафтних ділянок, декоративних якостей дерев, кущів, квітів;
- закріплення знань щодо збагачення міського середовища засобами ландшафтного дизайну;
- розвиток практичних прийомів створення ландшафтних композицій, організації зелених зон міста, скверів, парків;
- удосконалення навичок графічного та об'ємно-просторового оформлення проектних ідей.

Розділ 1. Теоретичні основи ландшафтного проектування. Фактори зовнішнього середовища, які впливають на рішення у ландшафтному проектуванні.

1.1. Історичний розвиток ландшафтного дизайну. Європейські традиції садово-паркового мистецтва.

Організація ландшафтних ділянок відповідно до потреб людини сягає до найдавніших часів розвитку цивілізації. Вважається, що першими об'єктами, на основі яких пізніше формувалось садово-паркове мистецтво були пристосування навколишнього оточення поблизу житла, а також сакральні урочища.

Існують підтвердження існування садово-паркового мистецтва і його особливостей в Давньому Єгипті, Ірані, Індії і Китаю. Сади Давнього Єгипту мали регулярний характер. Ділянка була обгороджена і обсажена деревами. В центрі розміщувалися виноградники і прямокутний басейн з рибою. В глибині саду знаходились альтанки. Всі елементи саду були стилістично узгоджені.

Залишилися описи висячих садів Семираміди у Вавилоні (IX-VII ст. до н. е.). На ступінчатих терасах, вимуруваних з цегли, розміщувалися сади. На верхню терасу подавалась вода, яка по влаштованих на водоспадах і каскадах стікала вниз.

Символом раю на землі були сади при царських резиденціях у Персії. Тут використовувався принцип планування, в основі якого був квадрат, що ділився алеями на чотири менші квадрати, а ті в свою чергу поділялися далі алеями строго під прямим кутом. Обов'язковим елементом саду були канали з водою, ділянки з великими деревами, під якими влаштовували альтанки і квітники. Перед будівлею влаштовувався басейн. Алеї були заощені плиткою.

В Давній Греції існувала традиція у внутрішньому дворіку будинку влаштовувати басейн прямокутної форми. Сади організовувались при храмах і гімназіях. Греки досягли мистецтва узгодження архітектурних споруд з існуючим ландшафтом. Навколо міст висаджувались оливкові гаї. Вільне композиційне рішення садів – це надбання давньогрецької культури.

У Давньому Римі активно застосовували і розвивали прийоми ландшафтно організації території , залучаючи майстрів із завойованих країн. Разом з тим, були сформовані свої традиції. При віллах було прийнято формувати ландшафтну територію, поділяючи її на три частини: декоративний сад, плодовий сад і город. Декоративний сад складався з прогулянкової зони з алеями для верхової їзди, пішої прогулянкової зони і паркової території. Прогулянкові зони мали регулярний характер і розміщувались перед будівлею. Вздовж алей розміщувалися лавочки, перголи скульптури, фонтани. В парковій зоні прийнято було розміщувати рибні ставки, пташники. У Давньому Римі активно застосовувалась стрижка дерев і кущів. У міських будівлях римляни розвивали грецькі традиції і створювали внутрішні дворики, обнесені колонадою. В центрі дворика міг розміщуватись невеликий басейн або ж скульптура. Також у внутрішньому дворіку висаджувались вічнозелені рослини.

В Середні віки ландшафтне мистецтво розвивалось у руслі релігійного світосприйняття. У цей період поширились монастирські сади закритого типу. Мали вони регулярне планування і огорожувались. На перетині центральних алей було прийнято розміщувати колодязь, або плодове дерево. В основному в саду висаджувались плодови

дерева, виноградники і квітники. Популярно було висаджувати лікарські рослини і квіти, які використовували під час церковних служб. В монастирських садах зустрічається прийом влаштування лабіринтів.

В епоху Відродження в Італії (XV ст.) активно розвивалась традиція сформованого ще в замських резиденціях давніх римлян ідея терасного саду, який отримав назву італійського. Будівля в цьому випадку розміщувалась на пагорбі, а вниз від неї на терасах розбивали невеликі регулярні партери чи боскети. Італійські сади відкриті і зв'язані з навколишнім ландшафтом. Сходи, підпірні стінки, скульптури, балюстради надавали їм неповторного характеру. Популярним було влаштовувати в італійських терасних садах фонтани, невеликі водопади, каскади, декоративні басейни.

Стиль бароко приніс в садово-паркове мистецтво ідеї створення пишних, примхливих композицій, ускладнення форм ландшафтних елементів, використання експресивних скульптур. Особливого розвитку цей стиль набув у Франції. Версальський парк вважається виразним прикладом цього пишного стилю. Французький сад бароко мав регулярне планування і відзначався увагою до найдрібніших деталей. Боскети із стриженими кущами і деревами, складна форма басейнів, і квітників, багато декорована форма павільйонів – все це характерні елементи цього напрямку.

Стиль класицизм характерний ідеалами простоти, романтизацією античності, зверненням до природи. Найбільш активно цей стильовий напрям розвивається в Британії (XVIII-XIX ст). У цей час в Англії створюють пейзажні парки. Вони враховують особливості рельєфу, рослинності певної території. Завдання проєктанта – створення виразних і одночасно природних композицій. Композиційними акцентами часто виступають солітери (це рослини, посаджені поодинокі). В англійських парках багато павільйонів, альтанок, малих архітектурних форм.

На рубежі XIX-XX століть в ландшафтному дизайні модними стали стилізації: китайські, античні, готичні японські. Вільне трактування історичних стилів є характерними для сучасного садово-паркового мистецтва.

1.2. Стильові і історико-культурні особливості організації ландшафту.

Регулярний (французький) стиль характерний чітким геометричним плануванням. Обов'язковим елементом є партер – декоративна композиція на горизонтальній площині оформлена газоном, квітниками, скульптурами. В центрі партеру може бути влаштований басейн правильної форми (частіше круглої або овальної) з фонтаном. Прикрашають партер симетричними посадками декоративних кущів. Партер по периметру обсаджують невисокими деревами з щільною кроною. Алеї повинні підкреслювати перспективу ландшафтною територією.

Характерним елементом регулярного стилю є боскети – замкнутий геометричної форми простір обсаджений щільно розміщеними стриженими деревами. Всередині боскета влаштований газон і правильної форми квітники.

Пейзажний(англійський) стиль створює враження природної композиції. Алеї повторюють форми рельєфу і відкривають глядачу щораз нові виразні і нібито створені самою природою ландшафтні композиції. Прикрасить такий парк струмок, декоративний ставок. Велика увага приділяється поєднанню висаджених дерев і кущів. Важливим для композиції є розміщення великих окремо стоячих дерев (солітерів). Квітники часто вільного окреслення вирішуються як колірні плями на композиції галявини.

Влаштовуються також міксбордери – квітники із різних рослин, які по чергово цвітуть з весни до пізньої осені. В ландшафтні композиції можуть вводитися такі природні елементи як валуни, невеликі водоспади.

Для цього стилю часто використовують малі архітектурні форми. Типовою для пейзажного стилю є симетрична за формою романтична альтанка.

Японський стиль ґрунтується на світобаченні і народних традиціях Японії. Відповідно для них – це формування саду, який відтворює ландшафт цієї країни: гори, гірські струмки, низинна територія, море.. Такі сади можна створювати на невеликих територіях. Їх призначення – заспокоювати і умиряти. Для японського стилю характерним є застосування багатьох вічнозелених рослин. В наших умовах це сосна, туя, ялівець. Природними у такому саду будуть слива, вишня, клен, гортензія, папороті, а також такі квіти як ірис, півонії, хризантеми, вічнозелені азалії та рододендрони.

Для традиційного японського саду важливими символічними елементами є вода, дерево і камінь. Вода символізує швидкоплинність життя, дерево – поступальний розвиток, камінь – стійкість і довговічність. Композиція японського саду закрита і має викликати асоціацію вічності. Невеликий декоративний басейн, струмочок з мостиком будуть доречними для японського стилю. Може бути використано такий елемент як сухий струмок, викладений з каменів.

Композиції з великих каменів є традиційними для цього стилю. Камінь може символізувати скалу. Поряд може викладатись ціла композиція з малих каменів, обов'язкова умова – природність. З гравію викладають ділянку, яка може символізувати море.

Китайський стиль неповторний і глибоко символічний. Сад в цьому стилі повинен виглядати природно. Основні елементи китайського саду – камінь і вода. Архітектурні споруди: будинок, павільйон, мостик відіграють важливу роль. Часто їх фарбують в червоний колір і вони є знаковими композиційними елементами ландшафтної композиції.

Камінь в китайському саду часто відіграє роль скульптури. Перевагу надають використанню «старих» каменів з видимими прожилками з отворами. Камнями обкладаються водойми.

Характерними деревами для китайського саду є сосна, бамбук, абрикос. Широко використовуються квітучі дерева: магнолія, гліцинія, кущі гортензії, рододендрону, а також різноманітні квіти.

Народний (етностиль) стиль характеризується природністю. При створенні ландшафтних композицій такого характеру використовують існуючі в регіоні рослини, місцеві матеріали.. Важливу роль відіграють малі архітектурні форми, деталі, елементи. Наприклад фрагмент огорожі у вигляді плетеного тину, чи вориння, яке зустрічається на Гуцульщині. Добре буде виглядати доріжка викладена з каменя плитняку. Дерев'яна альтанка з елементами різьблення підкреслить цей стиль. Можна використати прийом розпису по стіні, який мав місце в народній архітектурі. Цікаво виглядають на стіні старе колесо від воза, граблі і т.д.

Доречною може бути композиція з старим возом на якому облаштований квітник. Цілком природно може виглядати в такій композиції пергола, якій надається старий вигляд. Часом як стіл може використовуватись пень високо зрізаного старого дерева.

Важливими для створення ландшафтної композиції є використання дерев, кущів, квітів, які є традиційними для даного регіону. Наприклад калина при вході, вишні, яблуні біля будівлі мають символічне значення. Незважаючи на невибагливість деяких рослин і

простоту певних деталей, ландшафтна композиція в цьому стилі вимагає уваги до поєднання різних елементів.

Стильових напрямів у сучасному ландшафтному дизайні є багато. Існує поняття голландського саду, який має пейзажний характер, іспанського саду, в якому багато мощення, а в центрі композиції зазвичай припіднятий неглибокий басейн правильної форми, або водяний сад та ін. При організації ландшафтною ділянки трапляються випадки поєднання різних стилів (еклектика). При цьому важливо, щоб стилістичні ідеї не суперечили одна одній.

При проектуванні саду і виборі стильових особливостей необхідно крім побажань замовника враховувати рельєф ділянки, стильові особливості архітектурного оточення та ін.

В Україні є відомі приклади садово-паркового мистецтва: пейзажний парк у Тростянці (середина XIX ст), парк Софіївка в Умані (1796), парк Олександрія в Білій Церкві (1797), Стрийський у Львові (1876-1894).

1.3. Врахування кліматичних умов, особливості рельєфу та інших факторів при організації ландшафту. Зонування ландшафтною ділянки. Терасування території. Підпірні стінки.

Проектування ландшафтною ділянки ґрунтується на чітко визначеному її функціональному призначенню. Дизайнер повинен знати для якої категорії відвідувачів вона призначена і набір бажаних елементів ділянки, наприклад: декоративний басейн, дитячий майданчик чи партер з квітниками. Вибір стилістичних прийомів при організації території у значній мірі залежить від розмірів, конфігурації, особливостей рельєфа і оточення, наприклад, для регулярного стилю ділянка має бути рівною, або ж мати невеликий нахил. Регулярне планування – основні осі повинні узгоджуватись з архітектурою. Важливим є і стиль будівель, їх форма.

Організація ландшафтною ділянки повинна мати не випадковий набір композиційних видів, а формуватися на сюжетній основі. Будь яка територія має три плани: передній, середній і задній. Враховуючи це, дизайнер формує композицію, надає їй певного своєрідного характеру.

Ландшафтна ділянка складається з певних елементів: доріжок, алей, груп дерев і окремо посаджених дерев, кущів, квітників, водойм, галявин, малих архітектурних форм і т.д.. Використовуючи композиційні прийоми і беручи за основу певний стилістичний напрям дизайнер, узгоджуючи елементи між собою, формує вигляд території.

При плануванні території слід враховувати орієнтацію за сторонами світу. Це важливо при розміщенні малих архітектурних форм, груп рослин і т.д. Сонячне освітлення повинне підкреслювати виразність створеної дизайнером композиції, яка складається наприклад з водойми, рослин, каменів. Висота дерев повинна зростати у напрямі з півдня на північ і з центру до периферії.

На планування і організацію території впливає нахил ділянки. Південний схил дає більше можливостей для дизайнера ніж північний. Слід враховувати переважаючий напрям вітрів, склад ґрунтів і рівень ґрунтових вод. Ці умови впливають на висадку рослин на конкретній ділянці.

Для чіткості планування території проводять її зонування. Можна виділити вхідну, ігрову, зону тихого відпочинку, господарську зону і т.д. Вхідна зона задає характер всій композиції ландшафтної території і повинна включати елементи, які відповідають обраному стилю. В одному випадку підкреслюють природність композиції, а в іншому штучність. Важливо чітко продумати траси доріжок, які поєднують різні зони. Треба, щоб вони розкривали різні перспективи території. При необхідності створення ілюзії збільшення ділянки садову доріжку розміщують по діагоналі.

Розміщення і вигляд малих архітектурних форм визначається стильовими особливостями ландшафтної території і композиційним задумом дизайнера. Альтанка, декоративна скульптура, світильник і лавки повинні органічно узгоджуватись з озелененням.

На ділянках із складним рельєфом використовують терасування. Для створення терас встановлюють підпірні стінки. Вони можуть бути різної висоти. Підпірні стінки висотою до 1 метра можна вимурувати з природнього каменю. Якщо необхідно, щоб вони були міцнішими і довговічнішими то виконують їх з бетону. Для надання естетичного вигляду підпірну стінку облицьовують, а на неї встановлюють парапетну плиту.

Підпірні стінки висотою більше 1 метра армують. Також вони повинні мати надійний фундамент. Необхідно також передбачити відвід ґрунтових вод від підпірної стінки. Для цього встановлюється дренаж. Оптимальне розміщення малих архітектурних форм по відношенню до вітрових потоків дасть можливість вберегтись від можливих снігових заносів. На сприйняття конкретного ландшафту активно впливає освітлення, колір. Необхідно провести попередній аналіз ситуації і окреслити рамки композиційного, колірного вирішення.

Асортимент рослинності підбирається з врахуванням особливості ландшафтної ділянки і декоративних якостей рослин. Розміщення рослин повинно відповідати загальному композиційному задуму. Крім цього враховуються кліматичні фактори і структура ґрунту. Деревя куці, квіти поділяються на морозостійкі (витримують морози до -25) і теплолюбиві, на світлолюбиві і тіневиносливі, на вибагливі до ґрунтів і невибагливі. Крім цього існують екзотичні рослини, які вимагають особливого догляду.

Для садових доріжок використовують різне покриття. Замощення може бути з гравію, бутового каменю, бетону, бетонних плиток, бруківки. При терасуванні облаштовують садові сходи. Вони можуть виконуватись з каменю, бетону, дерева.

Розділ 2. Місце ландшафтного дизайну в системі творчості по формуванню предметно-просторового середовища. Особливості організації ландшафтної території.

2.1. Проектування ландшафтної ділянки. Класифікація елементів ландшафтної території. Квітники. Клумби. Альпійська гірка. Рокарії. Зелені огорожі.

Мета ландшафтного проектування – створення штучного природнього середовища за законами краси, формування гармонійного поєднання природнього краєвиду з освоєними людиною територіями, архітектурними середовищем. Ландшафтний дизайн розвивається на базі садово-паркового мистецтва. Основою композиції творів ландшафтного дизайну є природа: рельєф, рослинність, каміння, водойми. Дизайнеру

необхідно поєднати різні елементи природи за художніми, просторовими, колірними ознаками. Комплексне проектування ландшафту поєднує працю різних фахівців: дизайнерів, архітекторів, будівельників, дендрологів, та ін.

Організуючи ландшафтну ділянку, дизайнер використовує композиційні прийоми: ритм, контраст, нюанс, симетрія, асиметрія. Симетрична композиція повинна бути врівноважена і підкреслювати порядок. Важливу роль в таких композиціях відіграє ритмічний повтор об'єктів. Асиметрична композиція виглядає більш природно. Неоднакові елементи розміщуються таким чином, щоб досягти врівноваженості. Дизайнер відповідно задуму, вибраному стилю послідовно і детально розробляє генеральний план. Виконується каркас доріжок, оглядових майданчиків, розміщуються малі архітектурні форми. Залежно від композиції знаходиться місце для основних груп деревних насаджень та кущів.

Для організації ландшафтної ділянки використовують різні елементи: малі архітектурні форми, штучні водойми, композиції із рослин і каміння. Зелені насадження з їх багатством форм, колірних співвідношень є головним елементом благоустрою території. Бажаним елементом ландшафтних композицій є квітник. Квітник – це територія, на якій розміщені однорічні і багаторічні квітучі рослини, декоративні листяні рослини, газони, доріжки. Відповідно до організації квітників їх поділяють на геометричні (регулярні) і природні (ландшафтні). Геометричні форми мають клумба, рабатка, бордюр, солітер. В природних композиціях використовують міксбордери, групи, кам'яні гірки.

Клумби – це орнаментальні квіткові композиції правильної форми: круглі, овальні, квадратні, прямокутні, фігурні. Як правило центр клумби дещо піднятий. Рослини для такої композиції підбирають щоб вони узгоджувались по кольору і цвітіння тривало весь вегетативний період. Для клумб найчастіше використовують чорнобривці, фіалки, тюльпани, незабудки, петунію, айстри.

Рабатка – подовжений квітник шириною 40-150 см. і довжиною в 3-4 рази довшою. Її розміщують вздовж доріжок, будинку, огорожі. Квіти можуть бути висаджені суцільно, а також і складати просту орнаментальну композицію. Для рабатов використовують як правило невисокі рослини.

Бордюр – це стрічкоподібна (ширина 10-40 см.) висадка 1-5 рядів низькорослих рослин. Ряди квітів узгоджуються між собою за кольором.

Солітер – це посаджена окремо виразна квітка, кущ, які відіграють роль композиційного акценту. Тлом для солітера може служити ряд кущів, фасад будинку. Рослина повинна бути високою і добре проглядатися з різних точок.

Міксбордер – це складний змішаний квітник шириною до 4 метрів.. Квіти висаджуються рядами, ближче нижчі, далі вищі. У міксбортері квіти по чергово повинні цвісти весь вегетативний період. Тлом для міксбордера можуть служити ряд кущів, квітів, фасад будинку.

Групи квіткових насаджень складаються з одного або кількох видів рослин посаджених на ділянці не більше 2 метрів, які утворюють пляму неправильної форми. Для груп вибирають високорослі рослини. В центрі групи може розміщуватись декоративний кущ, або невисоке хвойне деревце куполоподібної чи пірамідальної форми. Рослини в групі повинні ретельно підбиратись і узгоджуватись за кольором і часом цвітіння.

Окремо підбирають рослини для обрамлення штучної водойми. На березі можуть висаджуватись ірис, очерет, жовтець та ін. На мілководді використовують водну лілію.

Альпійська гірка – це композиція з каменів, низькорослих кущів, квітів, яка нагадує гірський ландшафт. Гірка повинна мати висоту не менше 50 см. В центрі композиції

розміщуються один , або кілька красивих за формою каменів і низькорослі кущ, або дерево, наприклад, туя чи ялівець. На нижньому ярусі викладають композиції з менших каменів і садять квіти, які асоціюються з гірським ландшафтом. Найкраще підходять такі рослини як підсніжник, пролісок, барвінок, нарцис, ірис, низькоросла хризантема.

Кам'янистий сад(рокарій) – це композиція в якій поєднуються камені різного розміру, групи каменів, гірки, підпірна стінка з природнього каменю і низькорослі рослини. Композиція повинна виглядати природно. Добре, якщо кам'янистий сад примикає до газону.

Зелені живі огорожі – це лінійно висаджені кущі або дерева, які є декоративним елементом ландшафтної ділянки.. Вони призначені для огороження ділянки від проїжджої частини, захисту від сильних вітрів і пороху, розділення зон території. В залежності від густоти огорожі кущі висаджують в один або два ряди. Вони можуть бути високими(більше 1,5 м), середніми (до 1,5 м.) і низькими (до 0,5 м.). Зелені огорожі також поділяють на класичні, які мають строго геометричну форму і постійно обрізаються, а також вільно ростучі.

Для високих огорож рекомендують висаджувати клен, граб, ліщину, ялину, тую, ялівець китайський, акацію, обліпиху, жасмин. Для середніх – бузок, жовту акацію, калину, барбарис. Для низьких – самшит, бірючину, шипшину, спірею. Необхідно враховувати як окремі дерева і кущі переносять обрізання. Особливо це важливо при організації класичної зеленої огорожі.

Виконання практичних завдань націлене на освоєння специфіки ландшафтного проектування. Ескізні проекти елементів благоустрою включають планувальне вирішення, вертикальне планування, дендрологічний план, розробку окремих елементів., схеми колірного вирішення та ін... Наприклад при розробці композиції з кущів, рослин (орієнтовна площа – 4-15 м.кв.) використовуються масштаби М 1:10, М 1: 20, М 1:25 (за вибором студента). На дендрологічному плані зазначаються всі висаджені рослини. Загальний вигляд композиції забезпечить наочність. В анотації, детальніше в пояснювальній записці вказуються висота дерев, кущів, характеристики всіх насаджень, наприклад, час і тривалість цвітіння, щільність крони, швидкість росту вимогливість до освітлення, до ґрунту та ін.

Проектування альпійської гірки включає план, дендрологічний план, вигляди гірки, розріз, перспективне зображення. В пояснювальній записці зазначаються характеристики каменів, які використовуються в композиції, кількість і особливості рослин, технологічні особливості викладення гірки, а також особливості догляду за нею.

Проектні завдання

Мета графічних завдань – ознайомити студентів з специфікою проектування ландшафтних ділянок. Виконання практичних завдань дасть можливість втілити знання і навички, які студенти отримали в процесі вивчення курсу і інших профільних дисциплін.

Ескізний проект ландшафтної ділянки біля мотелю(турбази) виконується на двох форматах А-2 і включає планувальне вирішення, розробку окремих малих архітектурних форм та елементів ландшафтної композиції. При розробці генплану ландшафтної ділянки (орієнтовна площа – 0,1-0,2 га.) використовуються масштаби М 1:50, М 1: 100,(за вибором студента). На генплані показуються доріжки, зелені насадження , малі архітектурні форми. В експлікації перераховуються елементи генплану. В анотації

подається лаконічна характеристика вирішення ландшафтної ділянки. Якщо генплан виконується у М 1:100, то ситуаційний план, схему зонування зручно виконувати у М 1:200, М1:250, М1:500.

Ортогональні проєкції малих архітектурних форм(лавка, світильник, пергола) виконуються в М 1: 5, М 1: 10, М 1: 20(за вибором студента). Для зображення елементів ландшафту(альпійська гірка, доріжка) застосовують масштаби М 1: 5, М 1: 10, М 1: 20(за вибором студента). Для наочності, виявлення особливостей розміщення елементів ландшафтної ділянки використовують перспективні зображення. Вибір графічної подачі довільний.

Протягом семестру студенти виконують ескізні проєктні завдання на форматах А-3 із застосуванням різних графічних прийомів: лінійна графіка, заливка, акварель, гуаш.

- 1.Вирішення декоративної доріжки для конкретної ландшафтної ділянки.
- 2.Планувально-композиційне вирішення альпійської гірки для конкретної ландшафтної ділянки.
- 3.Структурно-просторова композиція фрагмента ландшафтної ділянки з використанням перголи.
- 4.Планувально-композиційне вирішення декоративного басейну.
- 5.Дендрологічний план фрагменту ландшафтної ділянки з квітником.

Контрольні питання

- 1.Як відбувалось становлення садово-паркового мистецтва?
- 2.В чому специфіка ландшафтного проєктування?
- 3.Назвіть основні стилі садово-паркового мистецтва.
- 4.Як впливає рельєф на організацію ландшафтної ділянки?
- 5.Як впливають кліматичні умови на підбір рослин?
- 6.Що таке терасування території?
- 7.Яким може бути покриття паркових доріжок?
- 8.Які фактори впливають на організацію ландшафтної ділянки?
- 9.Назвіть, які малі архітектурні форми можуть бути розміщені на ландшафтній ділянці.
- 10.Назвіть відомі приклади паркового мистецтва в Україні.

Література

- 1.Архітектура.Короткий словник-довідник./ За загальною редакцією А.П.Мардера.- К.:Будівельник, 1995.-334с.
- 2.ЖирновА.Д. Ландшафтна архітектура.ч.1. Генеза та розвій форм садово-паркового мистецтва.Навчальний посібник-/ А.Д. Жирнов- К.:ДАКККіМ, 202.-122с.
- 3.Ландшафтная архітектура. Краткий справочник архітектора/ Под ред.. И.Д.Родичкина.- К.:Будівельник, 1990.- 336с.
- 4.Дубровска Н.І. Дизайн сада: колекція ідей.-/ Н. І. Дубровська М.:ДОМ.ХХІ век, 2007.- 235с.
- 5.Ландшафтное проектирование/ авт.-сост. Н.В.Петренко.- М.:АСТ, 2006.- 206с.

Розділ 3. Взаємодія природних і міських ландшафтів. Елементи благоустрою парку. Особливості розміщення малих архітектурних форм на території парку

3.1. Сучасні приклади організації ландшафтно-території. Комплексний благоустрій території.

У міській забудові прийнято виділяти наступні основні типи зелених зон : парки, сквери, бульвари. Види зелених насаджень поділяються на рядові посадки, живі огорожі, групи, масиви, одиночні посадки.

Парк – велика за територією зелена зона з природними або штучними насадженнями. За призначенням вони поділяються на культури і відпочинку, спортивні, ботанічні, дитячі та ін. Парк може бути поліфункціональним. За площею їх поділяють на малі(до 10га), середні (до 50 га) та великі (до 200 га). При проектуванні парку важливо провести зонування, виділивши зони : вхідну, господарську, ігрову, тихого відпочинку і ін. Мистецтво організації простору парку полягає у дотриманні вибраного стилю, передбаченні зміни пейзажних картин, чіткому узгодженні елементів, які формують структуру ландшафтно-територіальної композиції. Композиції елементів і форм ландшафтно-територіальної ділянки в просторі можуть бути фронтальні, об'ємні і глибинно-просторові. Фронтальна композиція має площинний характер і сприймається з однієї сторони. В об'ємній композиції форми виражені у всіх трьох вимірах. Глибинно-просторова має глибокі перспективи, які поступово розкриваються глядачу.

Сквер – зелена зона серед міської забудови призначена для короткочасного відпочинку. Як правило вони мають огорожу. Прийнято у скверах розміщувати статуї, фонтан, лавки та ін..

Бульвар – вулиця до якої входить пішохідна алея. Це вулиця з зеленою зоною, з благоустроєм, з лавками для відпочинку.

Проспект – широка вулиця з автомобільним і пішохідним рухом у зоні загальноміського центру, яка має репрезентативне значення і несе велике естетичне навантаження.

Зелені зони міста виконують екологічні, виховні та інші функції. Розширюється номенклатура паркових споруд. Популярною темою сьогодні є створення садів на дахах, організація ландшафтних територій у критих комплексах.

В останні десятиліття у світі простежується стійкий інтерес до ландшафтного будівництва. Можна виділити досвід організації міжнародних виставок на площі, яка крім павільйонів включає паркову зону. Наприклад, ряд виставок декоративного садівництва у Британії ставили за мету організувати фестиваль садів, побудову експозиційних павільйонів, які пізніше використовуються як спортивні арени, вирішити рекламні питання. Часто створення нових великих парків поєднане з ідеєю рекультивативної ландшафту - перетворення занедбаних територій на складний багатофункціональний простір з великою парковою зоною(Ла-Вілет, Париж). Існують приклади успішних приватних парків, організація яких підпорядкована рекламним цілям. Найбільш відомий приклад – парковий комплекс Уолтдیسнейвелт у Флориді(США).

Групи дерев висаджуються на компактній ділянці і складаються із дерев однієї чи кількох порід. Група повинна бути композиційним акцентом у пейзажі. Важливим є підбір порід для конкретного пейзажу, врахування їх декоративних якостей.

Благоустрій міських територій передбачає розміщення зелених зон. Зелені

насадження можуть виконувати різні функції: санітарно-гігієнічну, архітектурно-композиційну, психоемоційну та ін. Найбільшою за площею зеленою зоною у межах міста є парк.

Малі архітектурні форми – відносно невеликі споруди допоміжного чи декоративного значення, які формують благоустрій території. Вони можуть мати утилітарне чи декоративне призначення. До малих архітектурних форм відносяться альтанки, павільйони, обладнання дитячих майданчиків, перголи, навіси, світильники, лавки, декоративні басейни, фонтани і т.д.

Альтанка – споруда, яка призначена для перебування на свіжому повітрі під накриттям. Найчастіше мають круглу(ротонда) або багатогранну форму. Широко використовувались у пейзажних парках як елемент завершення алеї, підкреслення композиції території.

Пергола – конструкція для вертикального озеленення і затінення окремих ландшафтних ділянок. Найчастіше має вигляд ажурної арки, яка обвита зеленню. Конструкція перголи може бути дерев'яною, металевою, комбінованою. Варіантом пергол є навіс. Розміщують їх над терасами, садовими лавками і т.д. Навіс повинен мати дах. Декоративні решітки для вертикального озеленення називають трельяжами. Вони можуть бути стаціонарними і мобільними. Для вертикального озеленення використовують виноград, хміль, клематис, плющ, в`юнкі рози та ін..

Декоративний басейн – штучна водойма, яка може бути важливим композиційним елементом ландшафту. Форма габарити , матеріал басейну можуть бути різноманітними. Басейн може поєднуватись з фонтаном. Для фонтана обов'язковим є струмінь води , який піднімається вгору, або ж перелив води. Дзюрчання спадаючих потоків води роблять його акцентом ландшафтної ділянки. Фонтан повинен поєднуватись із стилем парку, елементами ландшафту. Як правило, вздовж берега декоративної водойми садять рослини, які утворюють зелене обрамлення.

При формуванні ландшафтної композиції можуть використовуватись різні художні засоби. Малі архітектурні форми повинні стилістично узгоджуватись, вписуватись у ландшафтну композицію і разом формувати цілісну структуру. Просторова структура може мати закритий, напіввідкритий і відкритий характер. Закритий характер може мати галявина з всіх сторін оточена високими деревами, чи боскет. Напіввідкритий ландшафт повинен проглядатись з певних сторін. Відкритий ландшафт повинен добре проглядатись з різних сторін, мати дальній план Прикладом може служити луг, квітник, водойма більших розмірів.

Малі архітектурні форми повинні узгоджуватись за формою матеріалами, колірним вирішенням. Вони повинні відповідати ергономічним вимогам. При цьому необхідно враховувати контингент відвідувачів парку. Декоративні якості ландшафтної ділянки залежать також від підбору поєднань фактур поверхонь облицювальних матеріалів, покриттів доріжок і зелені. Художня виразність ландшафтної ділянки залежить від умінь дизайнера організувати малі архітектурні форми і ландшафт у відповідності з функціональними вимогами і місцевими особливостями. Важливим для парку є узгодження різних видів рослин, дерев між собою, врахування їх декоративних якостей і сезонних змін. Особливий ефект створюють квіткові композиції. Дизайнер, формуючи ландшафт, проектуючи малі архітектурні форми, повинен спиратись на технічні, технологічні і економічні можливості.

Відмий ландшафтний архітектор Д.Саймондс вказував : «Хороший проект - це не більше ніж фіксація логічних думок. Нецікавий проект – це фіксація невдалого мислення,

або взагалі просто обмеженого мислення. Блискучий проект свідчить про впевнений аналіз всіх факторів ділянки і споруди, про чітке розуміння їх взаємозв'язку і про тонко відчутий вираз функцій цієї ділянки, об'єднаних таким чином, що одне доповнює інше.»

3.2. Особливості проектування парку

Проектування парку вимагає вирішення комплексу проектних завдань. В процесі роботи над таким завданням дизайнер повинен вміти працювати у групі з іншими фахівцями, наприклад: архітектором, інженером, технологом, дендрологом та ін. Проектні ідеї необхідно узгоджувати, а часом спільно вирішувати з колегами.

На першому етапі проектування необхідно детально вивчити особливості території, врахувати архітектурно-ландшафтні, санітарно-гігієнічні, кліматичні фактори. Проектуючи парк, дизайнер, зокрема, повинен зважати на кількість опадів, кількість сонячних днів на конкретній території, як вона провітрюється; на можливість організації парковки автомобілів, забезпечення проїзду обслуговуючого транспорту по території парку; на специфіку закладів (атракціони, дитяче кафе), які розташовані в парковій зоні. На основі передпроектного аналізу, який зокрема надасть інформацію щодо ґрунтів, заболочених місць на території, дизайнер передбачає забезпечення належних умов для зелених насаджень парку.

В процесі детального ознайомлення з особливостями ландшафтної території і з врахуванням побажань замовника проєктант визначається з типом і стилем парку. На основі виробленої проєктної концепції дизайнер повинен детально опрацювати генплан, вхід в парк. Проєктна ідея виразніше простежується при виконанні схем зонування території і руху відвідувачів по території. Особливості узгодження території парку з містом можна побачити на ситуаційному плані. При розробці генплану ландшафтної ділянки (орієнтовна площа – 10-30 га.) використовуються масштаби М 1:500, М 1:1000 (за вибором студента). На генплані показуються доріжки, зелені насадження, малі архітектурні форми. Розробляючи планування території, дизайнер повинен одночасно продумувати композицію ландшафту. Методика роботи полягає в послідовній проробці ландшафтної території від схем до загального планувального і об'ємно-просторового рішення. Бажано на стадії розробки генплану визначитись з оглядовими майданчиками, з яких буде відкриватись передбачувано ефектна композиція – пейзажна картина. Підбір і розміщення на проєктній ділянці зелених насаджень, асортимент рослин визначаються їх декоративними якостями і умовами вегетації. Природну композицію повинні підкреслювати малі архітектурні форми. Детальна проробка малих архітектурних форм та елементів ландшафтної композиції надає завершеності проєкту. Зелені насадження, елементи ландшафту, малі архітектурні форми повинні поєднуватися у єдиному гармонійному цілому. В експлікації перераховуються елементи генплану. В анотації подається лаконічна характеристика вирішення ландшафтної ділянки. Ситуаційний план, схеми зонування, руху відвідувачів зручно виконувати у М 1:2000.

Ортогональні проєкції малих архітектурних форм (альтанка, світильник, пергола та ін.) виконуються в М 1: 5, М 1: 10, М 1: 20 (за вибором студента). Для зображення елементів ландшафту (альпійська гірка, декоративний басейн, квітник та ін.) застосовують масштаби М 1: 5, М 1: 10, М 1: 20 (за вибором студента). Для наочності, виявлення особливостей розміщення елементів ландшафтної ділянки використовують перспективні зображення. Ескізи пошуку композиції фрагменту парку, креслення малих архітектурних форм можуть бути розміщені в додатках.

Проект парку може включати також розробку освітлення, святкового оформлення території, елементів зовнішньої реклами та ін.

До графічної роботи додається пояснювальна записка. У ній повинні бути розкриті питання планувального вирішення парку, його стильові особливості, композиційні рішення, розміщення функціональних зон, характеристики малих архітектурних форм, особливості ландшафтних елементів та додатки(ескізи, фотографії, схеми, зображення аналогів). Важливо розкрити декоративну характеристику ландшафтних композицій парку. Дендрологічні особливості ландшафту розкривають асортимент рослин, їх особливості, які зокрема включають висоту рослин, щільність крони, колір молодого, зрілого, осіннього листя, форма і колір цвіту, плодів, специфіку ароматів та ін..

Проектні завдання

Об'єм та склад роботи : два формати А-2 з ілюстративним матеріалом і поясненням щодо проектної ідеї.

Склад роботи:

1. Ситуаційний план(схема розміщення об'єкта).
2. Генеральний план парку.
3. Схема зонування
4. Схема руху транспорту і відвідувачів парку.
5. Вхідна арка (дві проекції).
6. Малі архітектурні форми(альтанка, пергола, лавка) зображені в ортогональних проекціях.
7. Елементи ландшафтної ділянки(альпійська гірка, декоративний басейн).
8. Перспективні зображення парку(фрагменти композиційних вирішень).
9. Пояснювальна записка.

Контрольні питання за темою.

1. Які парки бувають за призначенням?
2. Які особливості закритої просторової структури ландшафтної ділянки?
3. Які особливості відкритої просторової структури ландшафтної ділянки?
4. Назвіть відомі парки України?
5. Що таке бульвар?
6. Що таке проспект?
7. Яка мета ландшафтного проектування?
8. Які композиційні прийоми використовують при організації ландшафтної ділянки?
9. В чому особливості регулярного стилю?
10. Що таке рабатка?
11. Якої форми бувають клумби?
12. Що таке міксбордер?
13. Які бувають зелені огорожі?
14. Які рослини використовують для зелених огорож?
15. Що таке солітер?
16. Що таке трельяж?
17. Які бувають декоративні басейни?
18. Що таке фонтан?
19. Розкрийте важливість зелених зон у структурі міста.
20. Які бувають альтанки?

21. Що таке пергола?

Теми рефератів

1. Елементи благоустрою парку.
2. Композиції із квітучих кущів.
3. Врахування рельєфу при організації, плануванні ландшафтної території.
4. Стили в ландшафтному дизайні.
5. Композиції із квітів. Декоративна характеристика компонентів композицій
6. Парк «Софіївка» в Умані.
7. Тростянецький пейзажний парк
8. Створення альпійської гірки.
9. Особливості проектування пергол, трельяжів.
10. Декоративні водойми на ландшафтній ділянці.
11. Малі архітектурні форми на території парку.
12. Ергономічні вимоги до малих архітектурних форм.
13. Освітлення ландшафтної ділянки.
14. Композиції з каменів на ландшафтній ділянці.
15. Сильові ознаки архітектурно-ландшафтного комплексу.
16. Роль кольору в організації ландшафтної території.
17. Система візуальних комунікацій парку.
18. Святкове оформлення парку.
19. Образ в ландшафтному дизайні.
20. Досвід сучасного закордонного паркобудівництва.
21. Парки-виставки.

Література

1. Архітектура: Короткий словник-довідник. / За загальною редакцією А.П.Мардера.- К.: Будівельник, 1995.- 334 с.
2. Жирнов А.Д. Искусство паркостроения / А.Д.Жирнов,- Львов: Вища шк.. 1977.- 208с.
3. Жирнов А.Д. Ландшафтна архітектура. Ч.1. Генеза та розвій форм садово-паркового мистецтва. Навчальний посібник.- / А.Д.Жирнов К.: ДАКККіМ, 2002.- 122 с.
4. Ландшафтные цветочные композиции / В.И.Брагина, П.Ф.Кульчицкая, Э.П.Шарапова (Научно-исследовательский и конструкторско-технологический институт городского хозяйства)- К.: «Будівельник», 1972.- 328с.
5. Мигаль С.П. Проектирование мебели. Навч. посібник.- / С.П.Мигаль.- Львів: Світ, 1999.- 216 с.
6. Посацький Б.С. Основы урбанистики: навч. посібник / Б.С.Посацький .- Львів: Арніка, 1997.- 116 с.
7. Саймондс Д.О. Ландшафт и архитектура: Пер. с англ. / Д.О.Саймондс,- М.: Стройиздат, 1965. 194 с.
8. Тиц А.А. Основы архитектурной композиции и проектирования / Ю.Г.Божко, Г.И.Иванова, Н.А.Киреева и др.- К.: вища школа, 1976,- 256 с.
9. Толочко Л.П. Парки Києва від давнини до тепер // Ландшафтний дизайн.- Київ, 2000, №1(4), С.18-19.
10. Шешко П.В. Энциклопедия ландшафтного дизайна / П.С.Шешко,- Москва: Астрель, 2009.- 367 с.

Додатки

Декоративні квіткові рослини, кущі і дерева.

Айстра – однорічна рослина висотою 20-90см.з красивою квіткою. Існує багато сортів айстр з різноманітною формою і кольором квітки.. Розмножується насінням. Популярна для квітників, клумб, бордюрів. Цвіте в серпні- жовтні.

Бальзамін – однорічна рослина висотою 20-100см. Стебло товсте і квітки яскраві. Розмножується насінням. Неприхотлива. Використовується на клумбах. Цвіте влітку.

Волошка – невисока синя квітка(існують також рожеві,блакитні, білі квіти). Цвіте влітку. Невибagliва. Розмножується насінням. Використовуються в створенні бордюрів, міксбордерів.

Гвоздика – багаторічна трав'яниста рослина висотою 20-50см. з красивою квіткою. Існує багато сортів гвоздик(найбільш звична – червона квітка). Рослина світлолюбива, вибаглива до ґрунтів. Цвіте влітку. Цвітіння тривале. Використовується для квітників.

Дзвіночок середній – дворічна рослина з прямим і розгалуженим стеблом висотою 50-80см. Квіти дзвіночкоподібні синьо-фіолетового кольору(зустрічаються білі, рожеві сорти). Рослина світлолюбива. Цвіте в червні-липні. Використовують в створенні квітників.

Жоржини – багаторічна трав'яниста рослина висотою 30-100см. з великою красивою квіткою. Рослина теплолюбива (на зиму клубні викопують і зберігають у підвалі) і вибаглива до ґрунтів. Існує багато сортів жоржин з квітами різної форми і кольору. Використовується на клумбах, квіткових масивах.

Ірис – багаторічна рослина висотою 30-120 см. Квіти крупні. Рослина світлолюбива, вибаглива до ґрунтів. Цвіте у травні-червні. Розмножується шляхом поділу кореневища. Використовується у міксбортерах, бордюрах, в групах на газонах, на альпійських гірках.

Конвалія – багаторічна рослина висотою 15-25см. Квіти малі, білі, дзвіночкоподібні, мають приємний аромат. Цвіте влітку. Має красиві листочки. Тінелюбива. Розмножується шляхом поділу кореневища. Використовується у міксбортерах.

Крокус –багаторічна рослина з родини цибулькових. Цвіте у березні-квітні. Рослина невибаглива і використовується у міксбордерах, альпінаріях, групових посадках на газоні.

Лілія - багаторічна рослина з родини цибулькових висотою 30-150см. Квіти розміщуються на високому стеблі і цвітуть почергово. Має приємний запах. Колір квітів – білий, золотистий, червоний, фіолетовий і ін. Рослина світлолюбива. Використовується у міксбортерах і на клумбах.

Мальва – багаторічна рослина з високим стеблом(75-200см.), на якому розміщені красиві немахрові чи махрові квітки. Зустрічається цвітіння білого, рожевого, жовтого кольору. Мальва засуhostійка, світлолюбива. Використовується для міксбортерів, створенні стінок.

Матіола – однорічна рослина висотою30-50см. з дрібними квітками зібраними у суцвіття. Колір квітів – бузково-рожевий відтінок. Розмножується насінням. Цвітіння тривале. Має приємний аромат. Використовується у збірних рабатках, квітниках.

Нарцис – багаторічна рослина з родини цибулькових висотою 40-60см. Рослина світлолюбива. Цвіте у квітні. Використовується для посадки на клумбах, рабатках, групами серед кущів.

Настурція – однорічна рослина висотою до 40см. з великими квітками. Рослина теплолюбива і вибаглива до ґрунтів. Розмножується насінням(в наших умовах часто висаджують готову розсаду). Колір квітів різноманітний. Цвітіння тривале і пишне. Використовується у рабатках у вертикальному озелененні.. Нею прикрашають балкони.

Підсніжник – квітка з родини цибулинних з білою ніжною квіткою. Цвіте в березні-квітні. Любить сонячні ділянки. Невибаглива. Використовується для ранньовесняного оформлення квітників.

Півонія - багаторічна рослина висотою 30- 150см. Квіти великі, виразні, з приємним запахом. По будові квітки поділяються на немахрові, напівмахрові і махрові. Колір квітів – червоний, рожевий, жовтий, білий. Цвіте у травні-червні. Любить сонячні ділянки. Рослину використовують для групових і одиночних посадок.

Пролісок – квітка з родини цибулькових з дзвіночкоподібною квіткою. Цвіте в квітні. Невибаглива. Розміщують їх групами між деревами, на альпійських гірках.

Ромашка – багаторічна рослина висотою 70-100см. Рослина добре росте на сонячних ділянках. Невибаглива. Цвіте влітку. Використовується у групових посадках.

Троянда – багаторічна рослина з красивими квітами і приємним ароматом. Існує багато сортів роз. Світлолюбива і вибаглива до ґрунтів. Цвіте влітку. Розмножують її шляхом поділу кореневища. Використовують в оформленні квітників, міксбортерів і в групових посадках. Сорти рози, які в’ються використовують у вертикальному озелененні. Найчастіше ними прикрашають ажурні арки, перголи, трельяжі, альтанки.

Тюльпан – багаторічна рослина з родини цибулькових висотою 10-80см. Рослина любить сонячні ділянки і вибаглива до ґрунтів. Існує багато сортів тюльпанів. Цвіте у травні. Використовується у оформленні квітників, міксбортерів.

Флокси – багаторічна рослина висотою 20-50 см. з невеликими квітками зібраними у суцвіття. Колір – білий, рожевий, бузковий, синій і ін. Цвіте влітку. Цвітіння тривале і пишне. Рослина холодостійка. Розмножується насінням. Використовується у квітниках, в змішаних групах.

Хризантема – багаторічна рослина висотою 30-90см. Існує багато сортів хризантем. Світлолюбива і вибаглива до ґрунтів. Цвіте в серпні-жовтні. Розмножують її шляхом поділу кореневища. Використовують в оформленні квітників, міксбортерів, в одиночних і групових посадках.

Аронія (чорноплідна горобина) – декоративний кущ висотою до 3 м. Літом листя яскраво-зелене , а восени отримує червонуватий відтінок. Цвіт білий. Період цвітіння – травень-червень. Плоди округлі, чорного кольору дозрівають в кінці серпня- на початку вересня. Світлолюбивий і невибагливий до ґрунтів. Легко переносить обрізання. Плоди аронії використовують в фармацевтиці.

Бузок – декоративний кущ з квітками, які зібрані у суцвіття. Колір суцвіть - білий, фіолетовий, пурпурний. Цвіте у травні. Має приємний аромат .Існує понад 300 сортів бузку. Світлолюбивий і невибагливий до ґрунтів. Легко переносить обрізання.

Гортензія- компактний декоративний кущ висотою 1-1,2 м. Листя світло-зелене. Характерне буйним і тривалим цвітінням з червня по серпень. Суцвіття білого кольору покриває весь кущ. Легко переносить обрізання.

Жасмин – багаторічний декоративний кущ висотою до 3 м. Цвіте у травні-червні. Квіти білі красиві і мають приємний аромат. Світлолюбивий. Розмножується шляхом ділення кореневища. Легко переносить обрізання.

Ялівець – декоративний кущ з плодами синього відтінку. Плоди дозрівають у липні.

Світлолюбивий і невибагливий до ґрунтів. Легко переносить обрізання. Плоди використовують в фармацевтиці. Гарно виглядає в одиночних посадках на газонах і в живих огорожах.

Калина – декоративний кущ висотою до 4м. Восени темно-зелене листя калини набирає жовто-червоних відтінків. Цвіте калина у травні-червні білими квітками зібраними у суцвіття. Плоди дозрівають у вересні і мають червоний колір. Легко переносить обрізання. Калину можна формувати як кущ і як деревце. Може рости в тіні. Плоди використовують в фармацевтиці.

Обліпіха – декоративний кущ цікавий своїм сріблястим листям. Цвіте в травні малозамітними квітами. Плоди дозрівають у вересні і мають жовто-оранжевий колір. Рослина дводомна і запилюється вітром. Обліпіха світлолюбива і зимостійка. Легко переносить обрізання. Гілки колючі. Плоди використовують в фармацевтиці.

Самшит – декоративний кущ з дрібним вічнозеленим листям. Легко переносить обрізання. Популярний для формування огорож, декоративних бордюрів.

Шипшина – декоративний кущ висотою до 2,5 м. Існує понад 100 видів шипшини. Цвіте шипшина у травні-червні. Квіти красиві блідо-рожеві. Гілки шипшини колючі. Кущ світлолюбивий. Плоди червоного кольору дозрівають у серпні-вересні. Легко переносить обрізання.

Тис – вічнозелена порода з темно-зеленою хвоєю. Це дерево, яке дуже повільно росте. Існують різні сорти тиса. Використовують його для огорож.

Туя – вічнозелена порода з темно-зеленою хвоєю. Легко піддається обрізанню . крім кущів зустрічається туя-дерево, яке може досягати 5м. Хвоя має виразний і сильний аромат. Існує багато сортів туї. Кущі туї щільно закривають простір і не проглядаються. Використовується для огорож, на альпійських гірках.

Ялівець – вічнозелений хвойний кущ висотою до 2 м. Існує багато сортів ялівцю. Його хвоя виділяє фітонциди і робить повітря чистішим. Ялівець морозостійкий і невибагливий до ґрунтів. Використовується для огорож, на альпійських гірках.

Сосна – хвойне дерево з красивою кроною. Існує понад 100 видів сосни. Для ландшафтних ділянок частіше використовують карликові сорти з повільним ростом. Хвоя сосни має виразний аромат. Декоративні її шишки. Сосна морозостійка і невибаглива до ґрунтів.

Ялина – вічнозелене високе дерево конічної форми. Існує багато різновидностей цього дерева. В ландшафтних композиціях часто використовують низькорослі сорти. Ялина легко переносить тінь і невибаглива до ґрунтів.

Акація – дерево з красивою кроною висотою до 12 м. Має красиве листя. Цвіте у липні і має сильний і приємний аромат. Світлолюбиве і невибагливе до ґрунтів. Легко переносить обрізання. Крім використання в рядових посадках і композиціях парку акацію висаджують на схилах для укріплення ґрунтів.

Береза – високе дерево з білою корою. Рослина світлолюбива і невибаглива до ґрунтів. Красиво виглядає у поєднанні з іншими деревами.

Дуб – високе довголітнє дерево з красивою кроною.

Горобина – декоративне дерево з красивим матово-зеленим листям висотою до 8 м. Існує понад 30 видів цієї рослини. Цвіте у травні-червні. Білі квіти зібрані у суцвіття. Плоди дозрівають у вересні-жовтні і мають червоно-оранжевий колір. Плоди використовують в фармацевтиці.

Каштан – високе дерево з красивою кроною. Листя темно-зелене виразної форми. Цвіте у травні. Квіти зібрані у суцвіття конічної форми.

Липа – високе дерево з красивою кроною. Цвіте у червні-липні. Цвіт має приємний аромат.

Черемха – декоративне дерево висотою до 15 м. Існують різні види цієї рослини. Цвіте білими квітками у травні-червні і має сильний, приємний аромат. Плоди дозрівають у серпні-вересні і використовуються у фармацевтиці.

Словник термінів ландшафтного дизайну

Алея – пішохідна доріжка, обсаджена з двох сторін кущами, деревами. За характером посадки розрізняють дво і багаторядні алеї.

Альпінарій – кам'янистий квітник, в якому використовуються великі камені оригінальної форми. Висаджують також невисокі кущі, чи дерева, наприклад ялівець козацький, сосну гірську.

Ампельні рослини – рослини, стебла яких в'ються і низпадають. Наприклад квіти у підвісних вазонах. Використовуються для оформлення альтанок, пергол, трельяжів.

Анфілада – ряд замкнутих просторів, щільно обсаджених високими кущами, деревами, які з'єднані між собою проходами, які розміщені на одній осі.

Бордюр – низька і вузька смуга рослин, які обрамлюють ландшафтну ділянку.

Боскет – замкнутий, геометрично окреслений простір, обсаджений акуратно підстриженими деревами. В епоху бароко їх називали зеленими залами.

Вегетативне розмноження – розмноження рослин пагонами чи частиною кореня.

Вертикальне озеленення – декорування стін будівель, альтанок, пергол з допомогою рослин, які в'ються, наприклад, дівочий виноград, плющ, роза в'юнка, клематис.

Гібрид – рослина, вирощена із насіння, отриманого внаслідок перехресного запилення двох чи кількох сортів рослин.

Контейнерне озеленення – створення зеленої зони за рахунок розташування на території контейнерів певної форми з квітами, наприклад ваз.

Мульча – шар торфу, тирси, подрібленої кори, який зберігає вологу і запобігає від бур'янів.

Партер – декоративна композиція на горизонтальній площині, вирішена як відкритий простір, найчастіше оформлений правильної форми квітниками.

Перистиль – внутрішній дворик з басейном, фонтаном, оточений колонадою.

Рокарій – ділянка з композицією з каменів. Між ними висаджуються рослини, які не повинні заважати сприймати камені.

Трельяж – ажурна вертикальна решітка з дерева або металу, яка використовується як каркас для рослин, які в'ються.

Шпалера – ряд щільно посаджених дерев, які утворюють зелену стіну. Як опори для дерев чи кущів служить дерев'яна або металева решітка.